

Deutsch Éva

A deportálás után készült a kép, én vagyok rajta. Azt hiszem, a Weekend-telepen készült. Mikor már kezdtünk új életet kezdeni, és kerültek haza a régi barátok, barátnők, ismerősök, volt osztálytársak, akkor többen elmentünk oda fürdeni. Nyáron nagyon szívesen töltöttük ott a szabadidőnket. Egy ilyen alkalomkor szó jött a régi időkről, hogy én mennyit szerepeltem. Abban az időben nagy dolog volt megcsinálni azokat a tornamutatványokat, amiket én tudtam. Valaki megkérdezte, hogy ?Na, még meg tudnád csinálni a spárgát??. Én mondtam, hogy megpróbálom -- és akkor készült ez a kép. Már nem emlékszem, ki készítette. Ekkor még nem ismertem a jövőbeli férjemet, Gyulát. Mikor én hazajöttem, a házban már egy csomó lakó volt, minden szobában más és más család lakott, akkor szűk lakásviszonyok voltak. A Zsidó Demokrata Szövetség [lásd: Zsidó érdekképviseleti szervezetek a második világháború után Romániában] itt nagyon jól megszervezte a fogadtatást: be volt rendezve egy szanatórium a Köteles Sámuel utca sarkán, s minden hazatérő oda mehetett, akinek nem volt hova mennie. Azt hiszem, két hétig lehetett talán ott lakni. Kosztot is kapott teljesen ingyen, mert ez a Szövetség intézte. Persze voltak ezek az amerikai zsidó világszövetségek, amik finanszírozták, és úgy tudták ezt megcsinálni, mert a Szövetség is ilyen hazajött emberekből tevődött össze, nekik se volt pénzük. Én is oda kerültem, mert tele volt a lakásunk. Volt ugye a manzárdszoba, lent volt három szoba, hátul még volt a nagy konyha, amit szintén szobának használtak. Akik a manzárdon s az alatta lévő szobában laktak, azok az alsó szobát kiürítették nekem, s felmentek csak a manzárdba lakni. Nem volt már benne a berendezés, összevissza bútorok voltak, ami előkerült nekem: egy festett szekrény, egy tölgyfa toalett, ami csak a család tulajdona volt valamikor, de már nem volt komplett, abból aztán be tudtam rendezkedni. Lili barátnőm, aki megbetegedett, de nem sokkal azután hazajött ő is egyedül, neki se volt senkije, s akkor ketten odaköltöztünk a mi házunkba, mert ez a szanatórium csak egy darabig működött. Mi csak abban az egy szobában voltunk, s közös fürdőszoba volt, mert egy fürdőszobája volt a háznak. Keresztül kellett járni egyiknek a másikon, hogy elérjünk a fürdőszobába. Akkor a Joint segítette az itteni szervezetet: berendeztek két zsidó tulajdonú házban, ahova senki se jött vissza, az egyikben egy leányotthont, a másikban egy fiúotthont. A leányotthon a Köteles Sámuel utcában volt, majdnem szemben a Színi Egyetemmel. A fiúotthon valahol a Nagyállomáshoz közel volt, de pontosan nem tudom, melyik házban. Akik senki nélkül jöttek haza,

és nem volt hova menjenek, azoknak három, négy vagy nem tudom, hány szoba be volt rendezve, egy szobában öt-hat ágy, mert nagy szobák voltak, és koszt is volt, úgyhogy azok ott laktak. Én is a barátnőmmel, habár nekünk volt hol lakjunk, kosztolni feljártunk a leányotthonba. Ott főztek is. Szintén egy deportálásból hazatért idősebb nő elvállalta ezt a feladatot, hogy ennyi s ennyi személynek főz. A hozzávalót főleg az amerikai Joint küldte, úgyhogy nem voltak beszerzési nehézségek, ő csak kellett ott irányítsa a dolgokat. Jöttek a Jointtól ruhacsomagok is, amit összegyűjtöttek az ottani zsidó szervezetek, és kiosztották a hazatérőknek. Egy darabig ott ettünk az otthon kávéházában, aztán volt a közelünkben egy kávézó, ahol egy ismerős néni volt, s ő mondta, hogy ad nekem kosztot, s nem kell sokat fizessenek érte, s akkor oda mentem kosztolni. Kellott valami állást szerezni, mert pénzünk nem volt semmi. Minden hazatérőnek adtak bizonyos összeget, hogy éppen ne legyenek pénz nélkül, de nem volt nagy összeg. Akkor már kezdtek nyílni a zsidó üzletek, voltak tehetős emberek, akiknek a háború előtt is volt üzletük, visszajöttek s megint az ő eredeti foglalkozásukkal folytatták az életet. Egy ilyen üzletben vettem fel a kasszába, ahol zsidó tulajdonos volt, valami Léb, de eredetileg nem marosvásárhelyi volt, hanem valami közeli helységről való, s aztán hamar el is került a városból. A szomszédságában egy másik üzlet nyílt, ahol szintén egy deportálásból hazatért, nálam idősebb nő csinált adminisztratív dolgokat, ott könyvelést s ezt-azt csináltam. Ő megmutatta s betanított, hogy mit kell csinálni, így kezdtem aztán az életet. Ott voltam 1946-tól 1948-ig. 1948-ban államosították ezeket a magánüzleteket, s akkor lett állami üzlet [lásd: államosítás Romániában]. 1948 novemberében az ICS állami vállalatához kerültem, az Intreprindere Comercială de Stat in Mures [Marosi Állami Kereskedelmi Vállalat], valami ilyesminek volt a rövidítése, és onnan mentem nyugdíjba 1982 januárjában.